

1 • 2008

Tähteni hymyilee minulle
nukkumatin unihiekkapilven takaa.
Uneni ovat satuttavan surullisia
ja tuskaisen todellisia.

Miksi ei pakoa päivästä pahasta,
vaan silloinkin vaeltavat varjot pimeään?
Miksi jaetaan yliannoksia tuskaa
toivonsa menettäneille taiteilijoille?

Rohkeus ratkesi reilusti reikäiseksi,
sen läpi sataa surua
sieluni syvyyksiin
ja mahdollisuus manattu maailmanääriin.

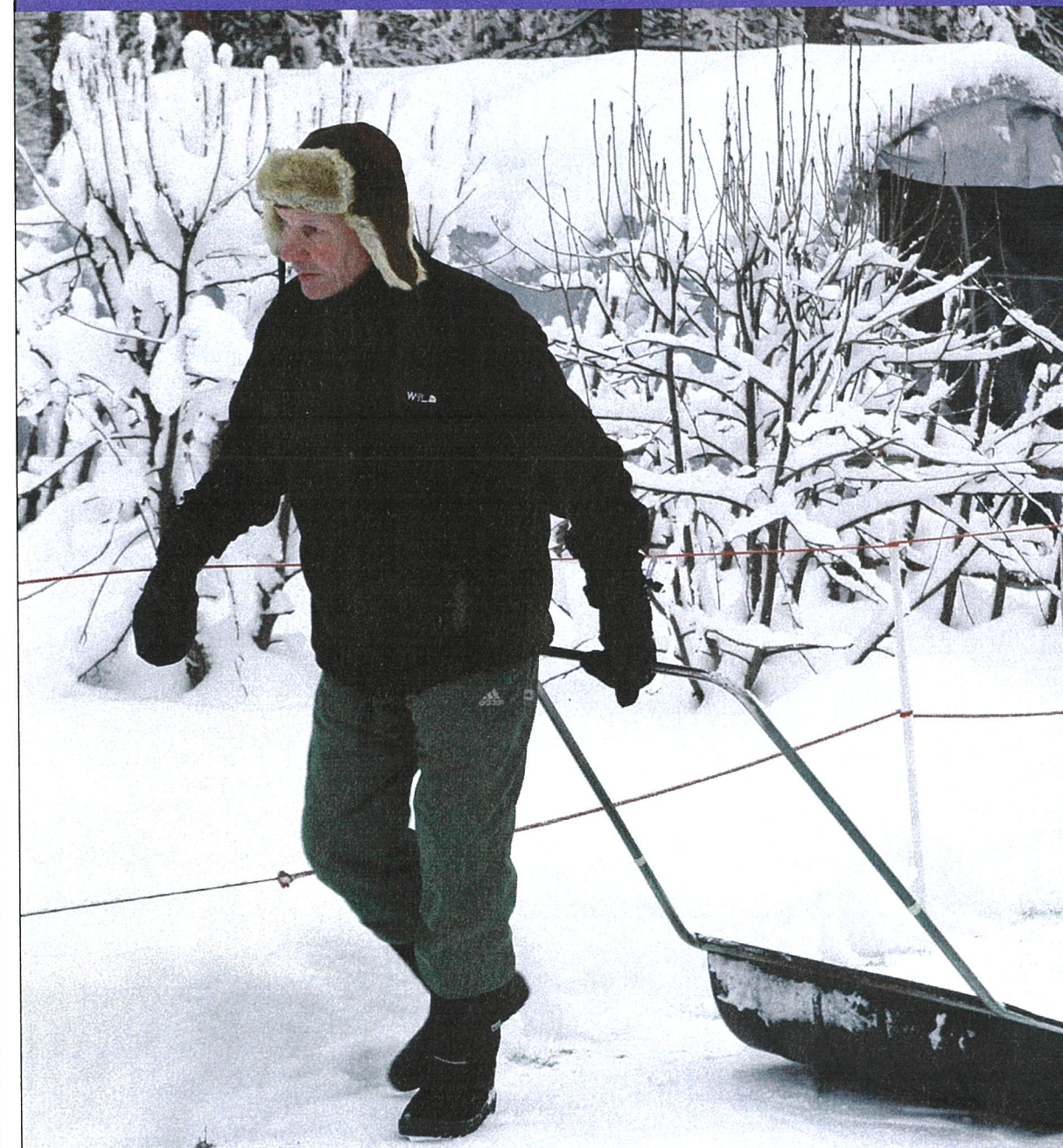
Tule toivo takaisin
tasoita tieni tulevaisuuteen
ja ripottele rohkeuden rakeita
elämäni einekseen
ja voimien vaalimiseksi,
jotta mahdollisuudet majoittuvat mieleeni.

Anu Mikkola

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Tammikuu

Kuntoutumiskursseilta eväitä elämään

Tien päältä tukihenkilöksi

Lapin kuurosokeiden pilkkireissu

Sisältö

Pääkirjoitus: Yhdistystoiminnassa täytyy pysyä ajan hermolla.....	3
Kuntoutumiskursseilta eväitä elämään.....	4
Tien päältä tukihenkilöksi.....	6
Viisi kysymystä.....	7
Lapin kuurosokeat pilkkimässä.....	8
Minun elämäkertani.....	10
Runo: Tietä sanan ihanaa.....	12
Turun pikkujouluissa saatiin tietoa kosketuksen merkityksestä.....	13
Riitta väittelee.....	14
Pikkujoulun iloa.....	15
Daisy-seminaarin satoa.....	16
Daisy-Toimintakalenteri puhesynteesinä.....	17
Tuntosarvi 2008.....	18
Tiedote: Kirkon kuurojentyö 100 vuotta.....	18
Sokeain kuunnelmapalkinnon voittajat.....	19
Runo: Tähteni hymyilee minulle.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy viikolla 7, perjantaina 15.2. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 30.1.

Onnea kihlaparille!

Samuli Kujanpää ja Anja Lehtola kihlautuivat 1.10.2007. Hämeenlinnan kerho juhlisti parin kihlajaisia pikkujouluissaan 11.12. Lisää Hämeenlinnan pikkujouluista **Sanna Tuomalan** kirjoittamassa jutussa s. 15.

Kannen kuvassa **Toimi Toimela** koelaa lunta kotinsa pihalla Sodankylän Seipäjärvellä. Pihatien reunalla olevat narut auttavat Toimia liikkumaan pihalla itsenäisesti. Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

TUNTOSARVI 34. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Toimitus:** Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Päivi El Gharb, Carita Halme, Esko Jäntti, Kauko Kokkonen, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselförteckningen ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Cityoffset, Tampere. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla **www.kuurosokeat.fi**. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtiön liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Yhdistystoiminnassa täytyy pysyä ajan hermolla

Vuoden vaihtuessa on tapana tehdä uudenvuoden lupauksia. Joku aikoo laihtuttaa, toinen liikkua enemmän, joku taas aikoo aloittaa uuden harrastuksen. Aina lupaukset eivät pidä, mutta usein ne kuitenkin innostavat muuttamaan elämää edes hieman toivottuun suuntaan.

Yhdistystoiminnassa seuraavan vuoden toimintaa aletaan suunnitella melkein heti, kun vuosi on vaihtunut. Ensin tehdään toimintakertomus, jossa kootaan yhteen päättyneen vuoden tärkeimmät asiat. Samalla kun työstetään vuoden 2007 toimintakertomusta aletaan jo tehdä toimintasuunnitelmaa vuodelle 2009. Vuoden lopulla kootaan vielä seuraavan vuoden toimintakalenteri, missä yhdistyksen järjestämät kurssit, leirit ja muu toiminta on yksissä kansissa.

Vuoden 2008 toimintakalenteri on historiallinen siinä mielessä, että siitä tehty Daisy-äänilehti on ensimmäinen kokonaan tietokoneella tehty julkaisu suomeksi. Toimintakalenteri on tehty ohjelmalla, joka tunnistaa word-dokumentin rakenteen ja tekee siitä suoraan Daisy-äänitteen ajamalla teks-

tin puhesyntetisaattorin läpi. Puhesyntetisaattorin ääni on nimeltään Petteri.

Toimintakalenterista tehty äänite on esimerkki siitä, että kaikessa yhdistystoiminnassa pitää olla koko ajan hermolla ja valmistautua muutoksiin. Kuurosokeiden tarvitsemat palvelut eivät kehity, jos kaikessa toiminnassa vain pitäydytään jäykästi vanhassa.

Digitaaliset tallennusmenetelmät ovat merkittävästi parantaneet kuurosokeiden tiedonsaantia. Uuden tekniikan suomia mahdollisuuksia pitää seurata ja olla valmiina soveltamaan niitä käytäntöön kuurosokeiden hyväksi.

Kaikessa toiminnassa tärkeintä on kuitenkin ihmisarvon kunnioittaminen, lähimmäisestä välittäminen ja toisen huomioon ottaminen. Me voimme jokainen tehdä uudenvuoden lupauksen, että noudatamme näitä periaatteita niin tänä vuonna kuin kaikkina tulevinä vuosina.

Hyvää Uutta Vuotta toivottaen,

Tuija Wetterstrand
tiedottaja, päätoimittaja ■

Kuntoutumiskursseilta eväitä elämään

Toimi Toimela keskellä Raijaa ja Riku Toimelan välissä. Riku Toimela on kilpahiihtäjä ja kodin hyllyt notkuvat hänen hiihdossa voittamiaan pokaaleja.

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Toimi Toimela on 65-vuotias lähes täysin kuurosokea mies. Hän asuu Sodankylän Seipäjärven kylässä vanhemman veljensä **Rikun** ja vaimon **Raijan** luona. Kodissa on lämmin tunnelma ja kaikesta näkee, että Toimi on osa perhettä ja hänestä välitetään. Ennen kuin Toimi muutti veljensä perheeseen seitsemän vuotta sitten, hän asui kaksistaan äitinsä kanssa tämän kuolemaan saakka.

Toimi Toimelan oman huoneen seinillä on hänen itse tekemiään taide-teoksia. Kansioissa on lisää töitä,

vahanauhoista taiturimaisesti taivutettuja esineitä, eläimiä ja muita hahmoja. Raija Toimela esittelee niitä yleensä. "Nämä työt ovat kaikki syntyneet sen jälkeen, kun Toimi pääsi Jyväskylään kuntoutukseen. Sieltä hän sai paljon muitakin virikkeitä."

Raija ja Riku Toimela kiittelevät Jyväskylän Kuntoutumiskeskuksen kursseja. Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus tarjoaa Kelan kustantamia vaikeavammaisten kuntoutumiskursseja, jotka on kohdennettu kaiken ikäisille syntymästään kuulonäkö-

vammaisille henkilöille. Kurssit ovat olleet kestoaltaan 2-4 viikkoa. Ensimmäinen Jyväskylän kurssi, jolle Toimi osallistui, oli vuonna 2001. Viides ja viimeisin oli loppuvuodesta 2006. Nyt Toimi ei enää pääse kursseille, sillä 65 vuotta täytettyään hän ei enää kuulu Kelan kuntoutuksen piiriin.

Vaikea kuulonäkövamma on vaikeuttanut Toimin kommunikaatiotaitojen säilymistä. Kuulolaitteen jäätyä pois käytöstä Toimin oma aktiivinen puheentuotto on vähentynyt. "Sen jälkeen, kun Toimi pääsi kursseille hän on alkanut puhua vähän", Riku kertoo.

Kurssien kautta Toimista paljastui myös aivan uusia piirteitä. Jyväskylässä jokaisesta kurssilaisista tehdään video, jonka saa mukaan kotiin. "Meidän kahdelta siskolta pääsi melkein itku, kun katsoimme kuinka Toimi tanssi tai rummutti videolla.

Hämmästyimme, että osaako Toimi tosiaan tehdä kaikkea tuota", Riku päivittelee.

Jyväskylän kursseilla Toimi Toimela oppi myös valkoisen kepin käytön. Nyt hän kävelee kepin avulla lähimaastossa ja saa siitä sopivaa kuntotilua. Kotipihaan Toimille on vedetty naruja, joita pitkin tunnustelemalla hän osaa liikkua pihalla ilman keppiäkin.

Mielen virkistystä varten Toimilla on omassa huoneessaan televisio, josta hän pystyy kuuntelemaan ohjelmia induktion avulla. Hiljattain hän on saanut myös Daisy-laitteen. Huone on Toimin jäljiltä pikkutarkassa järjestyksessä. Raija ja Riku Toimela korostavatkin, että Toimi tekee kaikki asiat huolellisesti ja jämpästi. "Aikataulukin hänellä on kellon mukaan. Kello kymmenen on aina ulkoilua. Talvisin Toimi kolaa silloin pihatieltä lumet." ■

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus tarjoaa Kelan kustantamia vaikeavammaisten kuntoutumiskursseja, jotka on kohdennettu kaiken ikäisille syntymästään kuulonäkövammaisille henkilöille sekä kuurosokeutuville lapsille ja nuorille. Pienten lasten ja koululaisten kurssit kestävät muutamasta päivästä viikkoon. Pitkille kursseille osallistujat ovat pääsääntöisesti monivammaisia. Kuntoutus on yksilöllistä ja painottuu päivittäisiin toimintoihin sekä asioihin, joita kuntoutuja kohtaa jokapäiväisessä elämässään.

Kuntoutuksessa keskeistä on aistien käytön ja vuorovaikutuksen tukeminen. Havainnoinnin ja seurannan apuvälineenä käytetään videointia. Kuntoutuksen jatkuvuus turvataan tarjoamalla tietoa omaisille ja kuntoutujan lähiverkostolle videoiden, kuvapäiväkirjojen ja kurssipalautteen avulla. Kuntoutumiskeskuksen työntekijät käyvät myös kotikäynneillä asiakkaan kotipaikkakunnilla ja vievät näin kuntoutukseen liittyvää tietoa ja osaamista suoraan hänen arkiympäristöönsä. Tietoa kuntoutumiskursseista saa Kelan sivuilta hakusanalla kuurosokeus.

Tien päältä tukihenkilöksi

Tuija Wetterstrand

Neljä vuotta sitten lappilainen **Kaisu Sarvi** liftasi kyytiä Kittilään aavistamatta, että hänen elämänsä oli juuri muuttumassa. Leviltä päin Kittilään matkalla ollut aluesihteeriksi **Jorma Säynäjäkangas** poimi Kaisun kyytiin. Kahdenkymmenen kilometrin mittaisella matkalla Jorma suostutteli Kaisun alkamaan vapaaehtoiseksi tukihenkilöksi kuurosokeille.

“Vaistosin heti, että Kaisussa on ainesta tukihenkilöksi”, Jorma sanoo. “Sopivista tukihenkilöistä on pulaa ja kun sellaisen löytää, on heti napattava kiinni. Mutta sen jälkeen onkin paras edetä hitaasti ja valmistella tukihenkilö tehtävänsä huolella.”

Ennen kuin Kaisu Sarvi, 68, jäi eläkkeelle, hän teki pitkän uran ensin kirjapainoalalla ja sen jälkeen “ihmishommissa”, kuten hän itse asian ilmaisee. Tukihenkilönä hän on avustanut kuurosokeaa asiakastaan kerhoissa, retkillä, kaupassa ja monenlaisissa muissa arkipäivän tilanteissa. Kaisu on myös ollut asiakkaan mukana kursseilla ja tuetuilla lomilla.

Lapin aluesihteeriksi Jorma Säynäjäkangas ja tukihenkilö Kaisu Sarvi. Kuva: Tuija Wetterstrand

“Riittämättömyyden tunne vaivaa usein. Avun tarve on paljon suurempi, kuin mihin koskaan pystyn vastaamaan”, Kaisu miettii.

Jorma Säynäjäkangas tietää, että tukihenkilö saattaa ajatella, että hän pystyy tekemään enemmän kuin tosiasias-
assa on mahdollista. “Myös kuurosokealla saattaa olla liian korkeita odotuksia tukihenkilön suhteen. Sekä tukihenkilöksi aikovan että tukihenkilöä tarvitsevan kuurosokean kanssa on käytävä huolellisesti läpi, mitä kumpikin toiminnalta odottaa”, Jorma muistuttaa.

Kuurosokean vapaaehtoisena tukihenkilönä toimiminen on vaativaa eikä tehtävään sovi kuka tahansa. Tukihenkilön täytyy opetella uusia taitoja kuten kuurosokean opastaminen. Koulutuksia järjestetään paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Kerran vuodessa järjestetään vapaaehtoisten valtakunnallinen koulutus- ja virkistystilaisuus.

Lapissa kuurosokeiden tukihenkilönä toimii seitsemän henkeä. Heitä asuu Kittilässä, Kolarissa, Sodankylässä ja Ivalossa. Eräessä valtakunnallisessa tapaamisessa Lapin tukihenkilöt ehdottivat vapaaehtoistoinnista vastaavalle **Heikki Majavalle**, että he saisivat työnohjausta uutena tukimuotona. Ehdotukseen suostuttiin ja kaksi vuotta kestänyt työohjaus päättyi viime vuoden loppukuussa. Työnohjaaja tapasi tukihenkilöt yhteisissä tapaamisissa 2-3 kertaa vuodessa.

Työnohjaukseen oltiin erittäin tyytyväisiä. “Työnohjaus on tärkeää kaikessa työssä, missä työtä tehdään omalla persoonalla”, Kaisu Sarvi painottaa.

Työnohjauksen avulla Lapin tukihenkilöt ryhmääntyivät. Yhteenkuuluvuuden merkiksi Lapin vapaaehtoisporukka keksi itselleen myös oman nimen: “Lapin Laturit”. ■

Viisi kysymystä

Koonnut Aatos Ahonen

1. Espanjassa on kengät nimeltä espadrillos. Onko kyseessä nahkasaappaat, tanssikengät, vai kangassandaalit?
2. Kenen veli Kalevalassa on Untamo?
3. Mikä rautatie kulkee Kiskon kunnan lävitse?
4. Millä vuosisadalla Suomessa suoritettiin ns. Isojako?
5. Jos lausut latinaksi sanan “mamma”, niin tarkoitatko sillä äitiä, nisää vai syliä?

Vastaukset

1. Kangassandaalit
2. Kalervon
3. Ei mikään
4. 1700-luvulla
5. Nisää ■

Lapin kuurosokeiden pilkkireissu

Kerholaiset saivat kylmää kyytiä pilkkireissulla.

Teksti ja kuvat: Aatos Ahonen

Lapin kuurosokeat tekivät viime keväänä pilkkireissun Enontekiölle. Kutsuvieraaksi meille tuli **Pekka Juusola** Oulusta. Meillä oli tarkoitus lähteä pilkkimään Pöyrisjärvelle, joka sijaitsee melkein Norjan rajalla Enontekiön kunnassa.

Pilkkipäivä koitti tuulisena ja lumisena. Meillä oli tarkoitus lähteä kelkoilla matkaan Näkkälän kylästä jossa eräopas meitä jo odotti. Tuuli vain yltyi koko ajan. Kun pääsimme Näkkälään, tuuli alkoi jo olla myrskylukemissa. Ja tuuli tietenkin toi pal-

jon lunta mukanaan. Tuumasimme aikamme Näkkälässä, että mitä tehdään, kun ilmakin on kokolailla huono. Kerhon puheenjohtaja **Timo Leppajärvi** teki päätöksen, että emme lähde Pöyrisjärvelle. Sinne olisi ollut kelkkamatkaa noin 15 km, ja ilma oli todella huono. Timon päätöksen jälkeen lähdimme kaikki Tuorkottajärvelle, jossa eräoppaallamme on myös mökki.

Matka kelkalla Tuorkottajärvelle oli kylmää kyytiä. Tuuli toi lunta ja kaikki kyyköttivät kelkkojen reissä kuka mitenkin tuulelta ja ajoviimalta suojas-

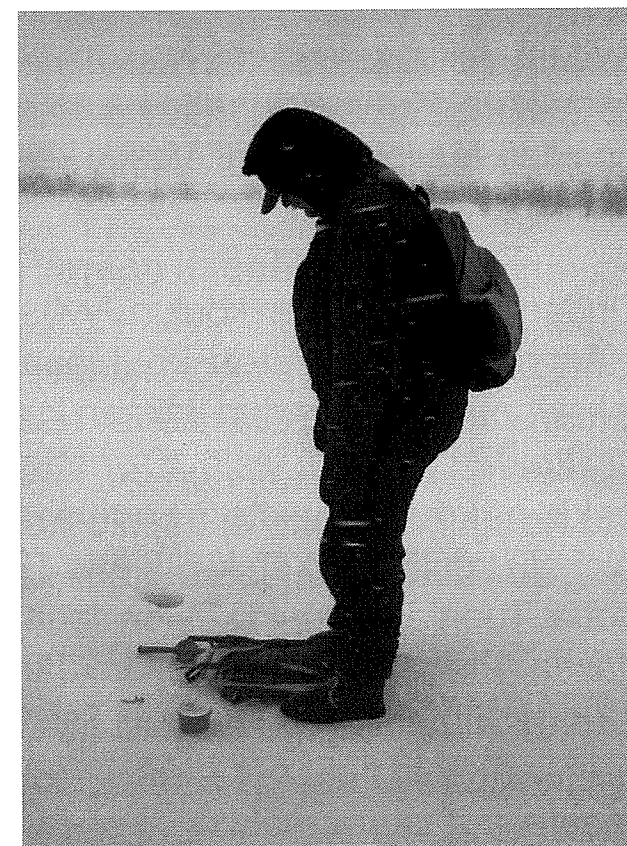
sa. Jos naamaa nosti tuuleen, niin lumi teki kipeää, niin kovalla voimalla se tuli. Takapuolen alla oli kyllä lämpimät porontaljat ja reessä oli mukava istua.

Päästyämme Tuorkottajärvelle eräopas alkoi kairata meille reikiä jäähän pilkkimistä varten. Tuuli puhalsi siellä aavalla jo sellaisella voimalla, että piti tosissaan ponnistella, kun käveli vastatuuleen. Kun eräopas sai kairattua reiät laitoimme me matoa koukkuun ja pilkkiä avantoon. Mato jäätyi jo heti purkista otettaessa. Tuuli vonkui ja lunta tuli vaakatasossa. Siima meni kaarelle tuulen voimasta. Jaksoimme olla siellä arktisen myrskyn kourissa ehkä puoli tuntia, kun lähdimme eräoppaan mökille lämmittelemään ja odottelemaan josko ilma muuttuisi. Eräoppaan kaveri meni jo etukäteen tekemään tulet, jotta pääsimme heti lämmittelemään.

Kylläpä tuntui mukavalta päästä tuulen suojaan. Keitimme kahvit ja paisoimme makkarat. Syötiin ja juteltiin. Aina vähän päästä tarkistimme säättä, mutta samanlaisena se pysyi. Parin tunnin lämmittelyn jälkeen lähdimme paluumatkalle. Nyt vasta kylmältä tuntuikin, kun tuuli oli vastainen. Takaisin tulo oli seikkailu sinänsä, kun eräopas ei nähnyt mitään eteensä. Aina vähän päästä piti eräoppaan pysähtyä puhdistamaan silmälaseja ja kypärän visiiriä. Oli todellinen arktinen lumimyrsky.

Selvittiin kuitenkin kaikki takaisin Näkkälään ja sieltä jokainen kotiinsa. Pöyrisjärvi talvisessa asussa jäi näkemättä, mutta jospa kevät 2008 sen meille näyttää.

Seuraavalla viikolla oli sattunut ikävä onnettomuus Tuorkottajoella, siis joesta joka lähtee Tuorkottajärvestä alaspäin. Siellä oli hukkunut mies jäihin, jonka virta oli heikentänyt. Miehen oli löytänyt vieläpä oma vaimo. Näinkin järkyttävästi voi sattua. Ja kannattaa olla erittäin varovainen keväisillä jäillä. ■

Mitenkähän tämä pilkkiminen onnistuu tässä säässä, näyttää Pekka Juusola pohtivan.

Minun elämäkertani

Sinikka Suonsyrjä

Olen Sinikka Suonsyrjä. Olen piakkoin 40-vuotias kuulonäkövammaisen nainen. Lapsuuteni vietin Kiikoi-
sissa, jossa vanhempani yhä asuvat.

Minulla on ollut näkövamma syntymästani saakka. Nykyisin erotan vain valon. Siksi olen pistekirjoituksen käyttäjä. Aikuisena myös kuuloni alkoi heiketä. Kuulen puhetta oikealla korvallani kuulokojeellani. Vasen korvani on täysin kuuro.

Kuuden ikäisenä aloitin koulun Jyväskylän näkövammaisten koulussa. Kaksivuotisen esikoulun jälkeen kulin koulun penkkiä vielä 10 vuotta, koska näkövammaisten koulussa opiskelu kestää kaiken kaikkiaan 12 vuotta. Tuon ajan asuin koulun asuntolassa. Pienenä en olisi mitenkään halunnut lähteä kotoa kouluun. Toisinaan isän oli pakko siirtää minut omasta autostaan väkisin linja-autoon. Huusin kuin pieni vauva, vaikka hyvin tiesin, etten voinut mennä kotipaikkakuntani tavalliseen kouluun tai jäädä kotiin vain olemaan. Isona sitten kaikki kääntyi. Olisin mielelläni

Sinikka Suonsyrjä kuvattuna viime lokakuussa Satakunnan kerhon 20-vuotisjuhliissa. Kuva: Tuija Wetterstrand.

vielä jatkanut koulussa, mutta ei se enää ollut mahdollista.

Yläasteella pääsin muutamaksi viikoksi työkokeiluun Jyväskylän työkeskukseen. Tehtävänäni oli pussittaa ruuveja. Teknisen työn opettaja kyyditsi minut autollaan aamuisin töihin ja haki päivän päätteeksi takaisin koululle.

Koulun jälkeen muutin Harjavaltaan. Pääsin töihin Harjavallan opetus- ja työkeskukseen. Asunnonkin sain. Minusta tuli vuonna 1987 valmistuneen asuntola Hakuninkodon ensimmäinen asukas. Kolme vuotta siellä vierähti monenlaisia pakkaustöitä tehden.

Mieluinen työpaikka

Vuonna 1989 lähdin opiskelemaan Arlainstituuttiin Espooseen. Opiskelu ei kuitenkaan minua innostanut. Yhden vuoden jälkeen palasin takaisin Harjavaltaan. Kun Ulvilaan rakennettiin erityisasuntola vammaisille, muutin sinne. Aluksi pääsin jonkinlaiseksi tilapäiseksi asukkaaksi, mutta jo seuraavana vuonna pääsin ihan vakinaiseksi. Samalla sain työpaikan Ulvilan työhön valmennuskeskuksesta, mikä on yhä työpaikkani.

Työ on sekä alihankintaa että luovempaa työtä. Esimerkiksi kangaspuilla saa meillä toisinaan kutoa mattoja, poppanoita tai vaikka pellavalii-
noja, jos tahtoo. Ei myöskään ole kiellettyä tarttua puikkoihin ja alkaa värkätä vaatteita nukeille. Joulun aikaan valmistan vaatteita tontuille.

Ihmiset pitävät valmistamistani tuotteista. He ostavat niitä lahjoiksikin. Se on minusta tietenkin oikein hyvä. Toisinaan he käyvät ihmettelemässä, miten minä osaan tehdä noin hyviä käsitöitä, kun en näe mitään. Mu-

kavaa se on, että osaan tehdä. Päivät kuluvat mukavasti, kun on tekemistä. Suosiosta huolimatta, toivoisin, että saisin uusia tilaajia.

Työt alkavat meillä arkiaamuina kahdeksalta. Pois pääsemme varttia vaille kolme. Hyvällä säällä tulen töihin kävellen asuinkumppanini kanssa. Silloin saatamme lähteä yhdessä vähän aikaisemmin. Syksyn ikävät säät kuitenkin rajoittavat meidän kävelyintoamme. Talven pakkassäät vaativat myös oman tottumisensa.

Töissäkäymisen lisäksi käyn kerhoissa ja kuntoutuksessa. Minulla on henkilökohtainen avustaja. Hän joutuu joskus jopa kyyditsemään minua, kun en onnistu saamaan invatakseja.

Pärjään itsenäisesti

Asuntoni on aika iso yksiö. Silti tekee vähän tiukkaa. Joskus pelottaa, että jos huonekaluja en osaa sijoittaa oikein, ja jotain sattuu, en pääsekään ulos tarpeeksi nopeasti, vaan jään loukkuun.

Olen itsenäinen ja pärjään. Esimerkiksi aamulla herättyäni pukeudun ja sijaan vuoteeni. Aamupalaksi valmistan itselleni puuroa ja kahvia. Lopuksi tiskaan aina kaikki astiat pois. Siksi en enää haluaisi asua asuntolassa, vaan mielelläni muuttaisin ihan tavalliseen kotiin. Asuntolassa ei ole sel-

laista omaa rauhaa. Sitä olen alkanut kaivata. Toivoisin omanlaistani seuraa. Tämä on kehitysvammaisille tarkoitettu asuntola. Olen ainoa näkö- tai kuulonäkövammainen asukas. Eikä sekään ole sanottu, että henkilökunta ymmärtää tämän minun vammaani, kun kerran olen ainoa.

Tällä hetkellä tarvitsisin kovasti matkapuhelimen, jossa olisi puhe sekä induktiosilmukka. Tavallisella puhelimella en enää pärjää. En näe tekstejä puhelimen näytöltä. Hälinässä, kuten kerhossa aina on, en enää pysty käyttämään tavallista puhelinla. Uuden puhelimen hankkiminen on kuitenkin hankalaa, koska apuvälineasioista on vaikea saada tietoa. ■

Oikaisu:

Joulukuun lehdessä 12/2007 kerrottiin virheellisesti, että Satakunnan kerhon 20-vuotisjuhlia vietettiin Hotelli-ravintola Merikartanossa. Paikan nimi on oikein **Hotelli-ravintola Rantakartano**. Ja juhlat juontanut herrasmies on nimeltään **Juhani Merikallio**, ei Juhani Meriluoto, kuten jutussa virheellisesti sanottiin. Päätoimittaja pahoittelee virhettä.

Tietä sanan ihanaa

Elvi Turunen

(sävel: Maa on niin kaunis)

Tietä sanan ihanaa,
riemuisaa on vaeltaa.
Tie taivaan kotiin se kerran vie.
Laulaen kuljemme,
riemuiten riennämme,
tuonne taivaan kotiin
niin ihanaan.

Kristus taivaan ruhtinas,
maan ja taivaan valtiias.
Suo meidän tulla luoksesi.
Rauhaasi haluan,
rauhaton maailma.
On sanan lohtu yhteinen. ■

Turun pikkujouluissa saatiin tietoa kosketuksen merkityksestä

Riitta Lahtinen (vas.) ja Pirkko Routasalo.

Seija Holmila

Turun ja ympäristön kuurosokeiden kerho sai joulujuhlaansa monta iloisia ja arvovaltaista asiaa. Ensinnäkin pimeää kaamosta poisti auringon ihmeellinen pilkahdus saapuessamme joulujuhlapaikalle Kansallisen palvelutalon ravintolaan. Kerholaisia oli tulkkeineen ja oppaineen kivasti paikalla, kauempaakin.

Kutsuttuna oli Helsingistä kommunikaatiopäällikkö **Riitta Lahtinen** esitelmässä sosiaalishaptisia pikaviestejä. Hänen tulevaan väitöskirjaansa liittyen paikalla oli professori

Pirkko Routasalo Tarton yliopistosta tutustumassa, miten pikaviestit käytännössä toimivat. Lisäksi juhlassamme oli TYKS:sta kuulo- ja näkövammainen kuntoutusohjaaja **Kirsi Liukkonen** sekä aluesihteerimme **Laila Haanpää** Porista.

Riitan opastamana saimme aluksi kuvailutulkkauksella tietoa joulujuhlatilasta, millainen pöytämuodostelma oli ja missä kukin istui. Välillä nautimme herkullisen jouluaterian ja sosiaalishaptiset pikaviestit jatkuivat mielikuvitusmatkalla vuodenaikojen mu-

kaan. Suuraakkosia harjoiteltiin käteen ja selkään. Totesimme, kuinka näkö- ja tuntoaisti toimivat eri tavalla. On vaikea erottaa esimerkiksi selässä onko kontaktissa yksi vai kaksi sormea, kun tehdään selkään kuva vaikka pöydän kattauksesta. Riitta selvensi, että haptinen etäisyys on se, milloin iho tuntee yhden tai kahden sormen kosketuksen. Hän sanoi etäisyyden olevan noin tulitikkun mittaisen.

Me olimme haltioissamme viestin kulun helpottumisesta. Jos olemme vaikka kerhotilaisuudessa ja kuulo-laite pitää panna t-asennolle, eikä naapuri heti huomaa ohjelman jatkumista. Piirretään hänelle käsivarteen ensin t:n hattu ja sitten jalka. Järjestyksellä on selkeyttävä merkitys ja viesti menee varmasti perille. Vaikeimmassakin tilanteessa suuraakkosten piirtäminen kämmeneen helpottaa tiedon saantia.

Kahvittelun aikana saimme vielä kuulla professori Routasalon tekemästä väitöskirjatutkimuksesta, joka liittyi kosketuksen merkitykseen. Hän oli tutustunut laitoksissa asuviin vanhuksiin ja pitkäaikaissairaisiin ja havainnut, kuinka rauhoittava merkitys kosketuksella oli hoitotyön yhteydessä. Kosketuksellaan hoitaja vielä lopuksi varmisti, että kaikki on hyvin. Voidaan huomata, että kosketus on merkittävästi enemmän kuin sanat. ■

Riitta väittelee

Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopäällikkö, KL **Riitta Lahtinen** väittelee 1.2.2008 kello 12 Helsingin yliopiston käyttäytymistieteellisessä tiedekunnassa aiheesta "Haptiisit ja hapteemit - tapaustutkimus kuurosokean henkilön kosketukseen perustuvan kommunikaation kehityksestä".

Vastaväittäjänä on professori, THT Pirkko Routasalo, Tarton yliopisto, Viro, ja kustoksena on professori Jarkko Hautamäki.

Väitöstilaisuus alkaa klo 12.00 kuulutuskauksella. Paikalla on viittomakielen yleistulkkaus, induktio ja opastuspalvelu pääovelta. Väitöstilaisuus järjestetään osoitteessa sali 1, Siltaavuorenpenger 20 d.

Väitöskirjan tiivistelmä on luettavissa Helsingin yliopiston E-thesis -palvelussa:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-92-3112-6> ■

Pikkujoulun iloa

Kerhonvetäjä Hilja Rantatalo

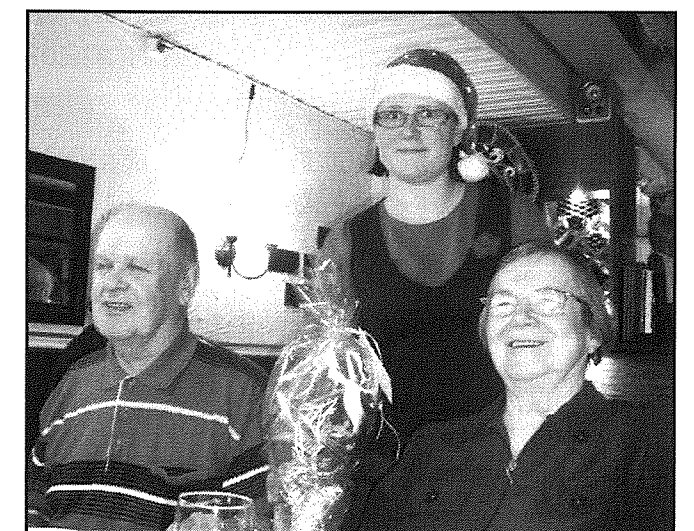
Sanna Tuomaala

Kokoonnuimme viettämään perinteistä pikkujoulujuhlaa Hämeenlinnan kuurosokeiden kerhon kanssa 11.12.2007. Paikaksi olimme valinneet kerhonvetäjä **Hilja Rantatalon** kanssa Ravinto Popinon, joka sijaitsee Hämeenlinnan keskustassa ihan torin läheisyydessä. Ravintola on tunnettu maukkaista aterioistaan ja hyvästä palvelusta. Siellä osataan huomioida asiakas kuin asiakas.

Saavuimme ravintolaan hyvissä ajoin ja kerhon pikkujouluiltaan osallistui 15 henkeä. Ryhmä koostui sekä kerholaisista että viittomakielen tulkeista. Porukka jouduttiin, harmi kyllä, jaka-

maan kolmeen eri pöytään, koska ravintolassa oli täyttä. Onneksi olemme sopeutuvaista porukkaa ja emme antaneet etäisyyden haitata. Nautimme hyvästä ruuasta ja laulelimme jopa pari joululauluakin kunhan uudesta päästiin.

Illan kohokohtana meillä oli pieni yllätys kahdelle kerholaiselle. Juhlistimme samalla **Samuli Kujanpään** ja **Anja Lehtolan** kihlajaisia. Ojensimme heille pehmoisen lahjan ja kauniin kukkakimpun. Tarjosimme myös kakkukahvit kaikille kerholaisille heidän kunniakseen. Saimme jopa nähdä kuinka kihlaparilta sujuu kakunleikkaus. Paljon onnea kihlaparille! ■

Kihlaparin välissä Sanna Tuomaala.

Daisy-seminaarin satoa

Tuija Wetterstrand

Joulun alla liriksen auditoriossa järjestettiin mielenkiintoinen Daisy-seminaari. Huomasin, että paikalle oli saapunut myös kuurosokeita Daisy-neuvoja. Vaikka seminaarin aiheena olikin Daisy, kuulin myös muista teknisistä ratkaisuista, joilla erilaisia ohjelmia ja kirjoja voidaan kuunnella verkossa joko tietokoneella tai matkapuhelimella.

Katariina Kiiliäinen kertoi, että Celia – Näkövammaisten kirjasto on siirtynyt ripeään tahtiin Daisy-julkaisuihin. Daisy-kuuntelulaitteiden jako alkoi kolme vuotta sitten kirjaston aktiivisimmille lainaajille. C-kasettilainausta jatkettiin Daisy-lainojen rinnalla kaksi vuotta, mutta tämän vuoden alusta kasettilainoja on turha enää kysellä – kaikki äänikirjat ovat Daisyjä. Kirjaston uusille asiakkaille Daisy-kuuntelulaite luvataan toimittaa nopeasti. Analogista äänikirjakokoelmaa siirretään silti edelleen digitaaliseen muotoon, työ tulee jatkumaan vielä pari vuotta.

Daisy-jakelu on mahdollistanut kirjojen nopean toimittamisen asiakkaille sekä uusia palveluja kuten kirjaker-

hot. Suosikkikirjailija on tämän vuoden uusi palvelu. Kun asiakas ilmoittaa kirjailijan nimen, kielen ja aineistolajin, niin uutuuDET tältä kirjailijalta lainataan heti kun ne ovat valmiit. Daisy-kirjojen myötä äänikirjojen lainaus on kasvanut räjähdysmäisesti. Kun vuonna 2005 äänikirjoja lainattiin yhteensä 328 793 kpl, joista Daisy-kirjoja 1,4% niin vuonna 2007 äänikirjoja lainattiin jo 680 000, joista Daisy-kirjoja 90,8%.

Äänikirjalainojen seuraava askel on siirtyminen cd-levyille poltetuista kirjoista verkkojakeluun, jolloin asiakas hakee kirjan omalle päätelaitteelleen verkon yli joko suoratoistona tai lataamalla. Tällöin cd-levyille poltetuista kirjoista ja postituksesta voidaan luopua.

Iiro Nummela NKL:n Daisy-yksiköstä kertoi, että Suomessa on noin 9000 Daisy-laitteen käyttäjää. Tyypillinen käyttäjä 82-vuotias, heikkonäköinen henkilö. Kirjojen lisäksi laitteilla kuunnellaan paljon juuri äänilehtiä, joiden digitalisointi ei ole vielä aivan niin pitkällä kuin Celia-kirjaston kirjojen. Jatkossa lehtien digitalisointia ja nopeam-

paa jakelua tulee helpottamaan puhe-synteesin avulla tuotetut sanoma- ja aikakauslehdet. Tällä tekniikalla on toteutettu Suomen Kuurosokeat ry:n Toimintakalenteri 2008.

Näkövammaisten kirjastoyhdistys myöntää anomuksesta äänilehtien tuottamiseen joko Daisy-äänityslaitteen tai varustepaketin, minkä avulla tietokonetta voidaan käyttää Daisy-äänitteiden tekemiseen.

Nokia on kehittänyt verkkokuuntelun mobiiliratkaisuja, jotka toimivat suurimassa osassa 60-sarjan puhelimia. Puhelimiin voi ladata podcasting-sovelluksen. Podcasting-äänitiedostot julkaistaan verkossa, josta ne voi ladata ja kuunnella missä ja milloin vain itselle sopii. Kokeiluvaiheessa on äänikirjojen kuuntelu matkapuhelimella. Kirjoja voi ladata matkapuhelimeen PC-tietokoneen kautta Nokia audiobooks hallintaohjelman avulla. ■

Daisy-toimintakalenteri puhe-synteesinä

Toimintakalenterin 2008 Daisy-äänite postitettiin tänä vuonna kaikille Tuntosarvi-lehden ääniversion tilaajille. Toimintakalenteri on Daisy-äänite, joka on tehty kokonaan tietokoneella. Kalenterin lukee Mikropuhe-syntetisaattori Petterin äänellä.

Suomen Kuurosokeat ry:n Toimintakalenteri 2008 on ensimmäinen tällä tekniikalla tuotettu ja julkaistu teos Suomessa.

Kysymyksessä on kokeilu, joka on toteutettu yhdessä Näkövammaisten Keskusliiton tiedonhallintapalveluiden kanssa. Haluamme saada palautettanne tämän tyyppisen julkaisun sopivuudesta kuulonäkövammaisille. Siksi toimintakalenteri on lähetetty

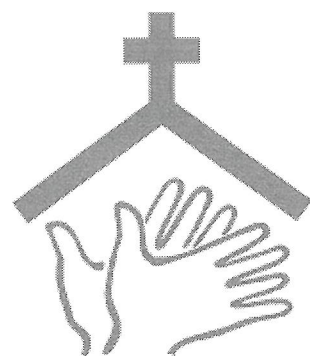
kaikille Tuntosarven ääniversion tilaajille. Jos haluat toimintakalenterin ensi vuonna, varmista mukanaolosi postituslistalla, sillä ensi vuonna kalenteri postitetaan vain niille 19:lle, jotka ovat tilanneet Toimintakalenterin äänitteenä.

Kerro meille tiedotukseen omin sanoin, miten puhe-syntetisaattorin lukema äänite sopii sinulle? Millaisissa olosuhteissa äänitettä kuuntelit? Onko puhe-syntetisaattorin ääni riittävän selkeä? Miten äänen korkeus ja nopeus sopivat sinulle? Saatko selvän kaikista asioista, kuten lyhenteistä tai päivämääristä? Oliko julkaisua helppo selailla? Kerro meille mielipiteesi myös siitä, kannattaako tiedonsaantia lisää, jos se tuotetaan tällä tekniikalla? ■

Tuntosarvi 2008

Toimintakalenterissa 2008 oli Tuntosarveen tarkoitetun aineiston viimeinen jättöpäivä liian myöhäinen. Päivämäärä tarkoitti päätoimittajan omaa viimeistä päivää, jolloin kaikkien juttujen ja kuvien täytyy olla valmiina taittopohjaan sovitettuna ennen lehden viimeistelyä. Juttujen ja kuvien viimeinen jättöpäivä on viikkoa mainittua aikaisemmin. Alla oikeat päivämäärät:

- nro 1: aineiston jättöpäivä ke 2.1. Julkaisuviikko 3 (pe 18.1.)
nro 2: aineiston jättöpäivä ke 30.1. Julkaisuviikko 7 (pe 15.2.)
nro 3: aineiston jättöpäivä ti 4.3. Julkaisuviikko 12 (to 20.3.)
nro 4: aineiston jättöpäivä ke 9.4. Julkaisuviikko 17 (pe 25.4.)
nro 5: aineiston jättöpäivä ke 7.5. Julkaisuviikko 21 (pe 23.5.)
nro 6-7: aineiston jättöpäivä ke 4.6. Julkaisuviikko 25 (pe 20.)
nro 8: aineiston jättöpäivä ke 6.8. Julkaisuviikko 34 (pe 22.8.)
nro 9: aineiston jättöpäivä ke 3.9. Julkaisuviikko 38 (pe 19.9.)
nro 10: aineiston jättöpäivä ke 1.10. Julkaisuviikko 42 (pe 17.10.)
nro 11: aineiston jättöpäivä ke 29.10. Julkaisuviikko 46 (pe 14.11.)
nro 12: aineiston jättöpäivä ke 26.11. Julkaisuviikko 50 (pe 12.12.)■

Tiedote: Kirkon kuurojen- työ 100 vuotta

Suomen evankelisluterilaisen kirkon kuurojentyö täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Pääjuhlaa vietetään Helsingissä 15.-16.3.2008. Paikkana on Bio Rex Mannerheimintie. Sunnuntaina 16.3. klo 10 on viittomakielinen messu Temppeliaukion kirkossa.

Suomen Kuurosokeat ry osallistuu juhliin omana ryhmänään. Kiinnostuneet voivat ilmoittautua 5.2.2008 mennessä **Heikki Majavalle**.■

Sokeain kuunnelmapalkinnon voittajat

Vasemmalta tuottaja Eero Aro, kuunnelman kirjoittaja Harri Veistinen, ohjaaja Sakari Kirjavainen ja Kristiinan roolin näytellyt Meri Kirjavainen. Kuva: Marika Mäkinen-Vuohelainen / NKL.

Sokeain kuunnelmaraati palkitsi vuoden 2007 parhaana kotimaisena kuunnelmana **Harri Veistisen** kirjoittaman ja **Sakari Kirjavaisen** ohjaaman kuunnelman Festarikesä.

Raati pitää ennen muuta Festarikesän huumorista ja luonnehtii sitä riemastuttavaksi. Mukana on tilannekoomiikkaa, nopeaa, värikästä toimin-

taa, yllättäviä äkkikäännteitä ja kutkuttavan herkullisia ihmissuhteita.

Kuunnelmaraati koostuu kuunnelmia ja kirjallisuutta harrastavista sokeista tai heikkonäköisistä henkilöistä. Sokeain kuunnelmaraati on palkinnut parhaan kotimaisen kuunnelman vuodesta 1967 alkaen, joten palkinnon järjestysnumero on nyt 41.■